

Тарасенко Олег Сергійович,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності

Національної академії внутрішніх справ

ПРАВО СПІВРОБІТНИКА ОПЕРАТИВНОГО ПІДРОЗДІЛУ НА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ТА ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ВІД ПРОВАЙДЕРА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ

Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» надано право співробітнику оперативного підрозділу ознайомлюватися, вивчати, витребувати документи та дані, що характеризують діяльність та спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину тощо, з дозволу слідчого судді в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України (ч. 1 ст. 8) [1].

В даному контексті Вищий спеціалізований суд України зазначає, що оскільки одним із механізмів витребування документів і даних, передбачених КПК України, є процедура тимчасового доступу до речей і документів, передбачена главою 15 КПК України [2], оперативні підрозділи мають право звертатися до слідчих суддів суду першої інстанції з клопотаннями про тимчасовий доступ до таких документів згідно з правилами, встановленими статтями 159-166 КПК України, та з урахуванням специфіки суб'єктів оперативно-розшукової діяльності та мети її здійснення (зокрема, змісту та обґрунтування клопотання, додатків до клопотання, підстав для його задоволення тощо). При цьому, слідчому судді слід мати на увазі, що документи і дані, які не характеризують діяльність юридичної особи та спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину чи джерела і розмір їх доходів витребуватися оперативними підрозділами не можуть [3].

За таких обставин вбачається правильним є подання таких клопотань керівником відповідного оперативного підрозділу або його заступником за погодженням із прокурором. У такому разі клопотання про тимчасовий доступ до документів і відповідна ухвала слідчого судді складаються як нетаємні документи, без дотримання режиму секретності, оскільки вони не містять відомостей, що становлять державну таємницю (крім випадку, передбаченого п. 9 ч. 1 ст. 162 КПК України) [4].

Поряд з наведеними, відповідно до положень статей 159-164 КПК України, розгляд клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів здійснюється за участю особи, у володінні якої знаходяться речі і документи, при цьому неприбуття такої особи без поважних причин або неповідомлення нею про причини неприбуття не є перешкодою для розгляду клопотання [5].

На перший погляд, наведене роз'яснює питання, пов'язані з отриманням оперативним підрозділом інформації від провайдера телекомунікаційних послуг в межах оперативно-розшукової діяльності. Утім, необхідно пам'ятати, що підготовка клопотання буде здійснюватися в межах ОРД, відповідно таке клопотання може містити відомості, що становлять державну таємницю. Отже, виникає питання, за яких умов може бути присутній представник провайдера телекомунікаційних послуг, якщо він не має допуску до державної таємниці.

Безумовно, положення КПК України передбачають порядок розгляду клопотання слідчим суддею, судом без виклику особи, у володінні якої знаходяться речі чи документи про тимчасовий доступ до яких ставиться питання, якщо стороною кримінального провадження, що звертається із клопотанням, буде доведено наявність передбачених у ч. 2 ст. 163 КПК підстав [5] вважати, що існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів.

Під час дослідження даного питання в наукових джерелах пропонувалося внесення змін до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», якими передбачити, що дозвіл на надання доступу до такої інформації надається слідчим суддею, який визначено у ст. 247 КПК України, без судового виклику та участі особи, у володінні якого знаходиться інформація [6, с. 188]. Тобто, за правилами проведення негласних слідчих (розшукових) дій, на підставі ухвали слідчого судді апеляційного суду. Утім, ознайомлення, вивчення, витребування документів та даних, що характеризують діяльність та спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину не пов'язане з втручанням у приватне спілкування, особисте і сімейне життя особи, які відповідно до Конституції України та КПК України проводяться на підставі рішення слідчого судді апеляційного суду.

Отже, враховуючи наведене, ознайомлення, вивчення, витребування документів та даних, що характеризують діяльність та спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину повинно проводитися на підставі ухвали слідчого судді місцевого суду, за необхідності керівник оперативного підрозділу обґрунтовує необхідність розгляду такого клопотання без виклику особи, у володінні якої знаходяться відповідні відомості, документи тощо.

Список бібліографічних посилань

1. Про оперативно-розшукову діяльність. Закон України від 18.02.1992. № 2135-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. - № 22. ст. 303.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Голос України* від 19.05.2012. № 90-91.
3. Про окремі питання здійснення слідчим суддею суду апеляційної інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у

кримінальному провадженні : лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 29.01.2013 р. № 223-58/04-13.

4. Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження (Витяг): Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07.02.2014.

5. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження : лист Вищого Спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.04.2013 № 223-559/0/4-13.

6. Климчук М.П. Тимчасовий доступ до речей і документів як захід забезпечення кримінального провадження. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. № 2. 2013 с. 185-189.